

Respons

Tsjetsjenia: Pågripelser etter løslatelse

Problemstilling/spørsmål:

- Medfører tidligere bortføring og/eller tidligere fengselsstraff økt risiko for å bli pågrepet på nytt?
- Medfører det å ha fått amnesti noen garanti for ikke å bli pågrepet på nytt?
- Hva vil konsekvensene være for en allerede dømt person som løslates, hvor den resterende fengselsstraff er omgjort til en betinget dom med regelmessig meldeplikt for det lokale politiet, hvis vedkommende går i skjul og slutter å melde seg for politiet?

Bakgrunn

Opprørvirksomhet straffes etter russisk straffelov §§ 205, 208, 209 og 222.¹ I tillegg til reelle pågripelser av personer som har brutt ovennevnte straffelovsbestemmelser, forekommer det fabrikkering av straffesaker for brudd på blant annet ovennevnte straffebestemmelser. Bakgrunnen for dette knytter en rekke kilder til behovet lokale politimyndigheter har for å rapportere tall til tsjetsjenske og russiske føderale myndigheter på antall pågrepne opprørere, slik at de framstår som handlekraftige. Dette gjelder så vel for Ingusjetia og Dagestan, som for Tsjetsjenia. Tsjetsjenske myndigheter (dette gjelder også ingusjetiske og dagestanske myndigheter) har et forventningspress fra sentrale myndigheter i den russiske føderasjonen på å få bukt med voldsproblemene i regionen, hvilket igjen medfører at tall på antall drepte og pågrepne blåses opp. For ytterligere informasjon om fabrikkering av saker, vises det til *Landinfo temanotat Tsjetsjenia: Tsjetsjenske myndigheters reaksjoner mot opprørere og personer som bistår dem* (Landinfo 2009).

Landinfo har rettet spørsmålene ovenfor til representanter for en internasjonal og en russisk menneskerettighetsorganisasjon.

¹ §205 blir, ifølge tidligere innhentet informasjon, i liten grad brukt.

Medfører tidligere bortføring og/eller tidligere fengselsstraff økt risiko for å bli pågrepet på nytt?

Ifølge en representant for en internasjonal menneskerettighetsorganisasjon (e-post, mai 2010) er sannsynligheten relativt stor for at en person som er tidligere anholdt, og deretter løslatt, kan bli pågrepet på nytt. Det samme gjelder for personer som allerede har sonet dom for brudd på §§ 205, 208 eller 209.

Landinfo har stilt det samme spørsmålet til en representant for den russiske menneskerettighetsorganisasjonen Memorial. Representanten opplyser at risikoen for å bli anholdt på nytt er svært høy. Det er mange tilfeller der uskyldige mennesker har blitt arrestert, men hvor de senere har blitt løslatt ved hjelp av bestikkelser eller blitt frikjent. Det er i etterkant ikke uvanlig at politiet holder øye med slike personer, og dette er personer det er lett å fabrikere en sak mot. Ettersom personen tidligere har vært arrestert, vil politiet være i besittelse av personens fingeravtrykk og andre data som det er mulig å bruke i fabrikasjon av en ny sak. Disse metodene for rettshåndhevelse er kjent for mange, og allerede etter første arrestasjon prøver mange å forlate Tsjetsjenia (og noen Russland) for å unngå nye arrestasjoner. De som ikke har penger til å kunne reise fra Tsjetsjenia eller Russland går, ifølge den samme representanten, enten i skjul, eller de bytter side og begynner å jobbe for tsjetsjenske myndigheter (e-post, juni 2010).

Når det gjelder risikoen for å bli anholdt for personer som allerede har sonet ferdig en dom for brudd på ovennevnte straffebestemmelser, svarer representanten for Memorial (e-post, juni 2009) at i dagens Tsjetsjenia (og i Ingusjetia), vil en person som tidligere har vært medlem av opprørbevegelsen i myndighetenes øyne alltid være en upålitelig person, til tross for at dom er avtjent og personen i prinsippet har gjort opp for seg. En slik person vil, ifølge representanten, ikke kunne gå over til det sivile liv etter endt dom. Den eneste muligheten til å få beskyttelse er å begynne å jobbe for Kadyrov.

Medfører det å ha fått amnesti noen garanti for ikke å bli pågrepet på nytt?

Ifølge organisasjonen Russian Justice Initiative (RJI) er heller ikke det å ha fått amnesti noen garanti for å unngå anholdelse på et senere tidspunkt. Dette gjelder uavhengig av om amnestiet er kunngjort offentlig eller ikke (møte i Moskva, juni 2009). En menneskerettighetsorganisasjon i Nord-Kaukasus opplyste i denne forbindelse: "In all cases amnestied people does not feel themselves in security. All amnestied people are in black list of special services and risk to be detained once more" (Landinfo 2008).

Hva vil konsekvensene være for en allerede dømt person som løslates, hvor den resterende fengselsstraff er omgjort til en betinget dom med regelmessig meldeplikt for det lokale politiet, hvis vedkommende går i skjul og slutter å melde seg for politiet?

Representanten for en internasjonal menneskerettighetsorganisasjon (e-post, mai 2010) opplyser at alle som er idømt en betinget straff, må overholde betingelsene satt i dommen. En person med betinget dom som ikke overholder meldeplikten, bryter loven og må sone i en straffeanstalt. Dersom myndighetene ikke får tak i vedkommende, vil personen etterlyses lokalt, og muligens også føderalt.

Representanten for Memorial (e-post, juni 2010) kjenner til at brudd på § 208 kan føre til betinget dom. I teorien skal brudd på §§ 205 og 209 også kunne føre til endring av straff/preventive tiltak, men representanten har i praksis ikke hørt om dette.

En person som har fått omgjort sin dom til betinget dom, rapporterer ikke til politiet, men til soningsanstalten hvor vedkommende er innsatt. Dette skjer ikke oftere enn én gang i uken.

Dersom en person slutter å melde seg for myndighetene, vil vedkommende bli erklært etterlyst, ifølge den samme representanten for Memorial. En person som er dømt etter § 208 vil først bli erklært etterlyst regionalt, der han avtjente straffen. Dersom en slik etterlysning ikke gir resultater, vil personen bli etterlyst føderalt. Det er i loven ikke definert klare tidsrom for overføring fra lokal til føderal etterlysning. Dette avhenger av lederen for den lokale politiavdelingen eller soningsanstalten.

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og politidepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver. Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, men skal gi svar på de konkrete spørsmålene som er stilt, og ellers inneholde det som til enhver tid trengs av bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som responsene omhandler.

Referanser

Skriftlige kilder

- Landinfo (2008, 18. desember). *Geriljasoldater, utsatthet og straffereaksjoner*. Oslo: Landinfo.

Rapporten er unntatt offentlighet og kun internt tilgjengelig i Landdatabasen under Russland/Tsjetsjenia/Landinfo temanotater.

- Landinfo (2009, 8. september). *Tsjetsjenske myndigheters reaksjoner mot opprørere og personer som bistår dem*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/1003/1/1003_1.pdf [lastet ned 20.08.2010]

Muntlige kilder

- Internasjonal menneskerettighetsorganisasjon, ved representant. E-post 14. mai 2010.
- Memorial, ved representant. E-post 24. juni 2010.

Respons Tsjetsjenia: Pågripelser etter løslatelse

- RJI, dvs. Stitching Russian Justice Initiative, ved representant. Møte i Moskva, juni 2009.

© Landinfo 2010

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.